

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 14. maaliskuuta 2024
(OR. en)

7725/24

**Toimielinten välinen asia:
2023/0234(COD)**

ENV 296
COMPET 321
SAN 160
MI 299
IND 154
CONSOM 105
ENT 64
FOOD 42
AGRI 219
CODEC 797

ILMOITUS

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Neuvosto

Kom:n asiak. nro: 11624/23 + ADD 1 – COM(2023) 420 final

Asia: Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI
jätteistä annetun direktiivin 2008/98/EY muuttamisesta
– Periaatekeskustelu

1. Komissio toimitti 5. heinäkuuta 2023 ehdotuksen direktiivin 2008/98/EY, jäljempänä 'jätepuitedirektiivi', kohdennetusta muuttamisesta. Ehdotus keskittyy kahteen resurssi-intensiiviseen alaan: tekstiileihin ja elintarvikkeisiin. Ehdotus on yksi Euroopan vihreän kehityksen ohjelman keskeisiä tuotoksia, ja se perustuu komission aloitteisiin, joita ovat uusi kiertotaloutta koskeva toimintasuunnitelma, Pellolta pöytään -strategia ja kestäviä ja kiertotalouteen perustuvia tekstiilejä koskeva EU:n strategia.

2. Komissio esitteli lainsäädäntöehdotuksensa ja siihen liittyvän vaikutustenarvioinnin ympäristötyöryhmälle 12. heinäkuuta 2023. Ympäristötyöryhmä tarkasteli ehdotusta yksityiskohtaisesti ja tiedotti työstä, jota puheenjohtajavaltio oli tehnyt kompromissitekstien laatimiseksi kuuden muun kokouksen aikana. Puheenjohtajavaltio valmistelee näiden keskustelujen ja valtuuskuntien toimittamien kirjallisten huomautusten perusteella neuvoston neuvotteluvaltuutusta, joka julkaistaan ennen lainsäädäntösyklin päättymistä. Asian käsittelyn edistämiseksi on yksilöity kaksi kysymystä, jotka edellyttävät neuvoston poliittista ohjausta.
 3. Puheenjohtajavaltio on laatinut tämän ilmoituksen liitteessä olevan tausta-asiakirjan ja kysymykset ympäristöneuvoston istunnossa 25. maaliskuuta 2024 käytävän keskustelun ohjaamiseksi.
-

**Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi jätteistä annetun direktiivin
2008/98/EY muuttamisesta**

– Puheenjohtajavaltion ilmoitus ja kysymykset ministereille –

Komission 5. heinäkuuta 2023 toimittamassa jätepuitedirektiivin muuttamista koskevassa ehdotuksessa keskitytään kahteen resurssi-intensiiviseen alaan: tekstiileihin ja elintarvikkeisiin. Sen tavoitteena on parantaa EU:n edistymistä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja komission aloitteiden puitteissa. Näitä aloitteita ovat uusi kiertotaloutta koskeva toimintasuunnitelma, Pellolta pöytään -strategia ja kestäviä ja kiertotalouteen perustuvia tekstiilejä koskeva EU:n strategia. Muutosehdotuksella pyritään vähentämään tekstiilijätehuoltoon ja elintarvikejätteen syntymiseen liittyviä ympäristö- ja ilmastovaikutuksia, parantamaan ympäristön laatua ja kansanterveyttä näillä aloilla jätehierarkian mukaisesti sekä edistämään ruokaturvaa.

Asian käsittely neuvostossa

Ehdotus on ympäristötyöryhmän tarkasteltavana. Se esiteltiin ympäristötyöryhmässä Espanjan puheenjohtajakaudella 12. heinäkuuta 2023. Ministerit keskustelivat ehdotuksesta maatalous- ja kalastusneuvoston istunnossa 23. lokakuuta 2023.

Puheenjohtajavaltio Belgia on järjestänyt kuusi ympäristötyöryhmän kokousta, jossa ehdotuksesta on käyty yksityiskohtaisia keskusteluja. Jäsenvaltiot suhtautuivat yleisesti ottaen myönteisesti ehdotuksen tavoitteisiin sekä elintarvike- että tekstiilijätteen osalta. Ympäristötyöryhmän kokouksissa käytyjen perusteellisten keskustelujen perusteella puheenjohtajavaltio esitti ehdotuksen tarkistetuksi tekstiksi, jossa esitetään sekä poliittisia että teknisiä näkökohtia koskevia muutoksia, puututaan keskeisiin kysymyksiin, selkeytetään ehdotusta lisäämällä määritelmiä ja jolla varmistetaan yhdenmukaisuus muiden (jätealan) säädösten kanssa.

Elintarvikejäte

Nykyisessä jätepuitedirektiivissä säädetään jo, että jäsenvaltioiden on hyväksyttävä elintarvikejätteen syntymistä ehkäiseviä ohjelmia ja mainitaan yhtenä toimenpiteenä muun muassa elintarvikelahjoitusten edistäminen. Valtuuskunnat suhtautuivat yleisesti ottaen myönteisesti ehdotettuihin uusiin elintarvikejätteen syntymisen ehkäisytoimiin sekä puheenjohtajavaltion ehdotukseen sen selventämiseksi, että kyseessä on vähimmäisluettelo toimenpiteistä, jotka jäsenvaltioiden on toteutettava elintarvikejätteen syntymisen ehkäisyohjelmissaan. Jotkin valtuuskunnat haluavat lisätä tähän luetteloon toimenpiteitä esimerkkeinä joko artiklaosassa tai liitteessä IV, kun taas toiset pyysivät elintarvikejätteen syntymisen ehkäisytoimien toteuttamiseen lisäjoustoa.

Ehdotettujen elintarvikejätteen vähentämistä koskevien oikeudellisesti sitovien tavoitteiden soveltamisala kattaa elintarvikkeiden jalostuksen ja valmistuksen, vähittäismyynnin ja muun elintarvikkeiden jakelutoiminnan ravintoloissa ja ravitsemistoiminnassa sekä kotitalouksissa. Konkreettisemmin ehdotetaan seuraavien tavoitteiden saavuttamista kansallisella tasolla saavutetaan vuoteen 2030 mennessä:

- vähennetään elintarvikejätteen syntymistä jalostuksessa ja valmistuksessa 10 prosenttia verrattuna vuonna 2020 syntyneeseen määrään
- vähennetään elintarvikejätteen syntymistä henkeä kohti vähittäismyynnissä ja muussa elintarvikkeiden jakelutoiminnassa, ravintoloissa ja ravitsemispalveluissa sekä kotitalouksissa yhteen laskettuna 30 prosenttia verrattuna vuonna 2020 syntyneeseen määrään

Keskusteluissa on tuotu esiin, että ehdotuksessa ei aseteta vähennystavoitetta alkutuotannolle. Tätä kysymystä voidaan tarkastella vuoden 2027 loppuun mennessä tehtäväksi kaavaillussa uudelleentarkastelussa ja ulottaa tavoitteet koskemaan elintarvikeketjun muita vaiheita.

Jäsenvaltioiden esittäminen pyyntöjen johdosta keskusteluissa tarkasteltiin mahdollisesti korotettuja tai alennettuja tavoitetasoja. Yksi tärkeimpiä keskustelunaiheita oli ehdotettuihin tavoitteisiin sisältyvä elintarvikejätteen syötäväksi kelpaamaton jae, jota ei voida helposti vähentää. Edistyminen tässä asiassa on tällä hetkellä mahdotonta, koska syötävälle elintarvikejätteelle ei ole sovittua määritelmää ja vuosien 2020 ja 2021 asiaa koskevat tiedot puuttuvat. Kyseisellä muutoksella olisi kannustettava parantamaan elintarvikejätteen syötävän jakeen mittausmenetelmiä ja täsmennettävä, että vuoden 2027 uudelleentarkastelussa olisi tarkasteltava elintarvikejätteen syötävää jaetta koskevaa tavoitetta.

Jäsenvaltiot ovat ilmaisseet huolensa viitevuodesta ottaen huomioon covid-19 -pandemian vaikutus vuonna 2020. Jäsenvaltiot ovat suhtautuneet myönteisesti mahdollisuuteen käyttää aikaisempaa viitevuotta, jos tarvittavat tiedot ovat saatavilla. Jäsenvaltiot ovat myös ehdottaneet, että myöhemmän viitevuoden käyttö olisi mahdollista.

Teknisissä keskusteluissa tarkasteltiin myös mahdollista korjauskerrointa, jossa otetaan huomioon matkailun vaikutus elintarvikejätteen määrään.

Tekstiilijäte

Muutosehdotuksella otetaan tekstiilien osalta käyttöön laajennetun tuottajavastuun järjestelmä, jossa tekstiilien tuottajat veloitetaan kattamaan tekstiilijätehuollon kustannukset. Kyseiset järjestelmät puolestaan kannustavat vähentämään jätettä ja lisäämään tekstiilituotteiden kiertoa. Jäsenvaltiot kehottivat yleisesti sisällyttämään mikroyritykset laajennetun tuottajavastuun järjestelmiin, mutta myönsivät, että näille tuottajille aiheutuvaa kohtuutonta hallinnollista rasitetta on tarpeen ja mahdollista keventää.

Jotta vältettäisiin laajennetun tuottajavastuun järjestelmien rahoitusvaje jäsenvaltioissa, joiden kansallisilla markkinoilla vastaanotetaan suuria määriä käytettyjä tekstiilejä, ehdotettiin, että jäsenvaltioiden olisi voitava sisällyttää kaupallista uudelleenkäyttöä harjoittavat toimijat laajennetun tuottajavastuun järjestelmiin tekstiilijätteen käsittelykustannusten kattamiseksi. Komission olisi arvioitava laajennetun tuottajavastuun järjestelmien rahoitusjärjestelyä myöhemmässä vaiheessa.

Yksi ehdotuksen tavoitteista, jota jäsenvaltiot laajalti kannattavat, on lopettaa laitton käytäntö, jossa tekstiilijätettä siirretään sillä verukkeella, että kyse on käytetyistä tekstiileistä. Tästä syystä ehdotuksessa esitetään, että ennen ammattimaista lajitteluvaihetta kaikkia erikseen kerättyjä käytettyjä tekstiilejä ja tekstiilijätettä, tekstiileihin liittyviä tuotteita ja jalkinetuotteita ('tekstiilit'), pidetään jätteenä, lukuun ottamatta käytettyjä tekstiilejä, jotka uudelleenkäyttöalan toiminnanharjoittajien tai yhteisötalouden toimijoiden keräyspisteessä suorittaman ammattimaisen arvion mukaan kelpaavat uudelleenkäyttöön. Ammattimaisessa lajittelussa olisi voitava erottaa selvästi toisistaan tekstiilijätteen ja uudelleenkäyttöön tarkoitettujen käytettyjen tekstiilien siirrot. Tekstiilijätteen (joka on tarkoitettu esimerkiksi kierrätykseen tai uudelleenkäyttöön valmistelua, kuten lajittelua tai korjausta varten) siirtoihin sovelletaan edelleen jätteesiirtoasetusta, kun taas sellaisten käytettyjen tekstiilien, jotka eivät ole jätettä ja jotka on tarkoitettu uudelleenkäyttöön, ammattimaisiin siirtoihin sovelletaan jätepuitedirektiivin erityissäännöksiä.

Yhteisötalouden toimijoilla on keskeinen rooli jäsenvaltioiden nykyisissä tekstiilien keräysjärjestelmissä. Ehdotuksessa tunnustetaan niiden keskeinen rooli nykyisissä tekstiilien keräysjärjestelmissä ja pyritään ylläpitämään ja tukemaan niiden toimintaa käytettyjen tekstiilien hallinnoinnissa laajennetun tuottajavastuun puitteissa. Puheenjohtajavaltio on ehdottanut yhteisötalouden toimijoiden selkeää määrittelyä porsaanreikien välttämiseksi, yhteisötalouden toimijoiden toiminnan suojelemiseksi ja niiden raportointiin ja lajitteluun liittyvien velvoitteiden selventämiseksi.

Sen lisäksi, että jäsenvaltioilla on jo velvollisuus ottaa käyttöön tekstiilien erilliskeräys 1. tammikuuta 2025 mennessä, ehdotuksessa täsmennetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että tuottajavastuujärjestöjen perustamassa keräysjärjestelmässä pidetään yllä erilliskeräysasteen jatkuvaa kasvua, jotta saavutetaan teknisesti toteuttamiskelpoinen erilliskeräyksen taso ottaen huomioon hyvät käytännöt. Luotettavien tietojen puutteen vuoksi ehdotuksessa ei aseteta tavoitteita tekstiilijätteen syntymisen ehkäisemiselle, uudelleenkäytölle tai kierrätykselle. Mahdollisella uudelleentarkastelulausekkeella voitaisiin vuoteen 2028 loppuun mennessä valtuuttaa komissio harkitsemaan jätteen syntymisen ehkäisemistä, keräystä, uudelleenkäyttöön valmistelua ja kierrätystä koskevien tavoitteiden asettamista tekstiilijätteen osalta.

Kysymykset ministereille

- *Kun otetaan huomioon äskettäisen elintarvikejätteen seurannan laajuus ja siinä kerätyt saatavilla olevat tiedot, oletteko samaa mieltä siitä, että ehdotetut sitovat tavoitteet ovat riittäviä ja jäsenvaltioiden kannalta toteuttamiskelpoisia, jotta niillä voidaan auttaa saavuttamaan kestävän kehityksen tavoite puolittaa maailmanlaajuinen ruokahävikki henkeä kohti vähittäismyynnin ja kuluttajien tasolla vuoteen 2030 mennessä sekä vähentää ruokahävikkiä tuotanto- ja toimitusketjuissa vuoteen 2030 mennessä?*
 - *Kun otetaan huomioon tarve puuttua tekstiilijätteen ympäristövaikutuksiin, katsotteko, että ehdotettu tekstiilituottajien laajennettu vastuu on tehokas jätehierarkian periaatteisiin perustuva toimenpide, samalla kun kunnioitetaan ja vahvistetaan yhteisötalouden toimijoiden roolia?*
-